

Obe te dušni svojstvi imenujemo navadno individualnost; ne samo teh dveh, ampak mnogo drugih dušnih pojavov označujemo s tem izrazom.

Učitelji imamo jako težko nalogo pri poučevanju in odgoji, ker moramo natančno spoznati vsakega posameznega otroka individualnost in njegovo zmožnost, drugače je ves naš trud malo uspešen ali celo neuspešen. Ker ima pa vsak človek, torej tudi otrok, svojo prirojeno individualnost in dušno zmožnost ali talent, zato je to spoznanje za učitelja, zlasti začetnika, nekaj jako težavnega. Zlasti pri prenapolnjenih šolah gre to spoznavanje prav počasi od rok. Učitelj se mora znati ponižati globoko dol k otroškemu duhu in v njegovo govorjenje, znati mora torej govoriti in učiti v otroškem duhu, mora natančno poznati njihove šege in navade, nagnjenja k dobremu in slabemu, napake in vrline in sto drugih reči. Vsega tega se učitelj ne nauči v enem dnevu, tudi v enem letu ne, za to je treba mnogo let in mnogo proučevanja drugih izkušenih pedagogov. Ako učitelj ne pozna prav dobro otroške prirode in dušne zmožnosti, postane lahko otroški tiran, ker zahteva od njega znabiti s kaznijo in grožnjami to, česar otrok ne more storiti. Učitelj mora postati med otroki sam otrok po mišljenju, govorjenju in občeivanju, ako hoče imeti povoljnih uspehov pri odgoji in iz posameznih predmetov. Zato je pa treba mnogo dela in truda, izkušenj in velikega potrpljenja. Kakšno plačilo pa imamo mi za svoje trudapolno, težavno in silno važno delo? Plačo imamo tako, da moramo živeti v največjem pomanjkanju; ne moremo se dalje izobraževati, ker nimamo sredstev za nabavo potrebnih knjig in časopisov; vrhutega imamo pravečto vojsko s starši otrok, ker jih nočejo redno pošiljati v šolo; vsak se čuje poklicanega nas in naše delovanje kritikovati, in še celo psovani in zmirjani smo večkrat. Vse to vpliva na naše sree, živce, dušo in telo kot najhujši strup. Če bi bil kdo še tak flegmatik, ga mora vse to pretresti do kosti, in če bi bil še tako zdrav, mora omahnuti in zboleti, ker tega trpljenja ni konca.

Rekli smo, da bi bil učitelj pri pouku in odgoji tiran, ako bi zahteval, ker ne pozna otroške individualnosti in zmožnosti, to, česar otrok ni zmožen storiti. — Smelo trdimo, da se z nami ravna po tiransko, ker povemo kot zreli možje natančno in odkrito, da zahtevamo kruha za lačne želodce in onemoglo telo. Ne moremo več gledati dalje solz svojih žen in otrok radi silnega pomanjkanja, ker nam seka to bridke rane v sree, pod katerimi omaguje naša duša in telo. A naši kruhodajalec, ki imajo našo usodo v svojih rokah in poznajo prav dobro naše razmere, nam dajejo mesto kruha trd kamen s tem, da nalagajo z ironičkim nasmehom vedno več dela in odgovornosti. To nas grozno peče in boli!

Učitelj, ki je mnogo let z neumorno pridnostjo poučeval, se vedno vestno pripravljaj za pouk, se pridno ves čas po svoji zmožnosti izobraževal ter vedno žrtvoval vse svoje dušne in telesne moči za blagor šole in pri vsaki priliki tudi za narod, si je nabral tekom mnogih let veliko izkušenj. Na mah pozna otroško individualnost in zmožnosti, njemu postane poučevanje in odgoja veliko lažja in uspešnejša. Izkušnja ga je zmodrila, on je pravi pedagog in vreden imena učitelja. Osivel je v službi, rad bi na stara leta prišel iz samote med ljudi na kakšno primernejšo službo. Razpisana je služba v kakem trgu ali večji vasi, kjer je pošta, mesar, prodajalnica in sploh ugoden kraj za njegovo ovenelo truplo in izpriden želodec. Mož bi si rad privoščil lahke hrane, mesa za onemogli želodec. Vloži prošnjo in se gre predstaviti predsedniku

krajnega šolskega sveta. Kaj mu ta vrli predsednik zabrusi v obraz? „Prav žal mi je,“ pravi ta, „izbrali smo že drugega. Znano nam je, da ste tudi vi prosili k nam, a vsi pravijo, da ste za nas prestari. Domenili smo se za mladega in čvrstega učitelja, ki se nam je že tudi predstavil.“ Uboga učiteljska para! Le grudi naprej fižol in žgance s kislim zeljem, zaman se ti cedijo slin po mesu, ne boš ga jedel! In res, visoki deželni šolski svet je prezrl milo prošnjo starega, izkušenega učitelja, pravega pedagoga. Imenovan je oni, ki je bil prvi v ternu. — Pri nas so dobri, izkušeni in stari učitelji potisnjeni med staro šaro. Osiveli, stari učitelj si ne upa več nikamor prositi, ker ga nihče več ne mara. Da lažje prenese ta grozni udarec, vloži prošnjo za pokoj, ko bi lahko deloval še 10 in več let za blagor naroda in šole. Takšno postopanje se imenuje preziranje, ki vpliva uničevalno na dušo in telo. Takšne razmere se morajo korenito izpremeniti po zgledu drugih stanov. Pri duhovnikih, uradnikih in drugod povsod se ozirajo na starost in sposobnost, pri nas se pa starost prezira. To je barbarstvo!

(Dalje.)

Glavna skupščina „Saveza hrvatskih učiteljskih društava.“

Dne 8. in 9. malega srpana t. l. se je vršila v veliki dvorani kr. moškega učiteljskega v Zagrebu izvanredna občna in 18. glavna skupščina „Saveza hrv. učit. društava“.

Poročati hočemo o tej skupščini tovarišev in tovarišic bratskega nam naroda po „Napretku“, ki prinaša obširno poročilo. Žal, da nam čas ni dopuščal, da bi se udeležili sestanka hrvatskega učiteljstva in tam osebno opazovali stanovsko gibanje med kolegi onkraj Sotle.

Na skupščino je došlo nad 500 učiteljev in učiteljic iz vseh krajev kraljevine. Bilo je pa navzoče tudi lepo število nadzornikov, in sicer sta prisostvovala zborovanju deželna šolska nadzornika Josip Stipetić in Anton Cuvaj ter okrajni (županijski) šolski nadzorniki Petar Maričić, Franjo Andres, Iso Vlasisavljević in Anton Vuković.

Nehote nam prihaja na misel dejstvo, kako se naši nadzorniki radi odtezajo „Zavezinih“ zborovanj...

Z lepim nagovorom je predsednik „Saveza“, Stjepan Basariček, otvoril skupščino. Iz tega nagovora naj posnamemo nekaj važnejših točk.

Po kratkem pozdravu pravi, da se boče današnja skupščina većinomoma baviti z gmotnim stanjem učiteljstva. To ne zahteva bogvekaj, pač pa pravi: „Kruha našega svagdašnjega daj nam danas!“ Hrvatsko učiteljstvo se do danes ni dosti potezalo za izboljšanje materijalnega stanja, temveč se većinomoma le pečalo z idealnimi vprašanji ter ponajveč razpravljalo, kako povzdigniti omiko in znanje milega naroda in povečati naobrazbo svojega stanu. Idealnost hrvatskega učiteljstva je ne samo v domovini priznana nego tudi izven nje.

Da pa to ostane, se mora gledati na to, da si učiteljstvo ne zlomi duha pod brigo za vsakdanji kruh, brez katerega tudi najprostejši težak ne more opravljati svojega posla tako kakor bi moral. Najpoprej je treba živeti, šele potem se more misliti in delati za narod.

Sramota je, ako se v sedanjem veku najde kdo, ki učitelja sili ali mu priporoča, da se radi poboljšanja materi-

jalnega stanja loti poslov, ki niso v zvezi z njegovim poklicem ali ki ga bi poniževali. To ne le da ni prav, ampak tudi ni modro, ker se s tem odvrta učitelj od one zvišene naloge, ki jo bi v narodu mogel in moral izvršiti.

Lep primer za to, kako je treba ceniti narodnega učitelja in kako treba pripoznavati njegovo delo, nam je podal francoski narod. Znano je, kako je začetkom tega leta o priliki nekega napada na francosko učiteljstvo vstal francoski minister nauka, da brani svoje učiteljstvo, in kako je francoska zbornica s 500 glasovi proti enemu glasu sprejela predlog, da se vladne izjave odobrijo in vsemu učiteljstvu francoskemu izreče priznanje. *)

Uverjen sem, da bi tudi v našem narodnem zastopstvu ravno tako enoglasno in oduševljeno vse stranke votirale priznanje hrvaškemu učiteljstvu. V tem uverjenju me potrjuje tudi to, da so naše delo pred dvema letoma ob priliki proslave petindvajsetletnice „Saveza“ listi različnih političnih strank proslavljali z besedami najprisrčnejšega priznanja.

To je hrvaško učiteljstvo tudi zaslužilo, ker je vedno nastopalo in hoče tudi v bodoče vedno nastopati za blagor svoje mile domovine.

Da v tem plemenitem nastopanju ne zastanemo in ne podležemo, je treba krepiti svojo moralno moč. To pa storimo z združenjem. Temelj, na katerem smo dosedaj v tem smislu gradili, je zvišen in čvrst, potrebno je samo še zanaprej na njem graditi. Ako nam da Bog svoj blagoslov in ako bo vladala nad nami sloga, hočemo zgraditi zgradbo, ki bo v ponos narodu in posebej še učiteljstvu.

V popolnem prepričanju, da bo kdaj tako, kličem: Živio hrvaški narod, živelo hrvaško učiteljstvo!

Nato so se rešile še nekatere formalnosti in se je prešlo na razpravo: „Ureditv plače in pravnih odnosov ljudskošolskega učiteljstva na Hrvaškem in v Slavoniji.“

Referiral je o tem Vilko Popović, učitelj v Zagrebu.

(Dalje.)

Dopisi.

Kranjsko.

Iz logaškega okraja. (Okrajna učit. konferencija dne 8. julija 1903 v Cerknici). Ta dan se je vršila običajna vsakoletna okraj. konferencija v prijazni Cerknici pod predsedstvom c. kr. okraj. šol. nadzornika g. J. Thumē. Konferenciji je prisostvoval tudi g. c. kr. okraj. glavar Iv. Kremenšek.

Prva točka dnevnega reda je bilo poročilo o stanju šolstva, oziroma inšpekcijsko poročilo g. c. kr. okraj. šol. nadzornika. Poročilo je bilo vsestransko temeljito sestavljeno, kar priča, da je g. nadzornik v istini šolnik z dušo in telesom. Vendar bi si tu drznili nekaj pripomniti, kar naj bi se upoštevalo sploh pri vseh okrajnih učit. konferencah. V prihodnje naj se opuste taka poročila, zakaj napake in vrline naj zve dotično učiteljstvo pri skupnih lokalnih konferencah. Te konferencije naj se vrše po vsaki inšpekciji, bodisi po inšpekciji c. kr. okr. šol. nadzornikov ali pa c. kr. dež. šol. nadzornika. — Priporočljivo bi tukaj tudi bilo, da se k takim inšpekcijskim konferencijam povabi najbližje učiteljstvo sosednjih šol. In take konferencije bodo imele

*) O, moj Bog, kako je to na Slovenskem drugače.

Ured.

veliko več uspeha kakor pa dosedanje, vendar pa se mora pustiti tudi učiteljstvo do besede.

Mesto sumaričnega inšpekcijskega poročila c. kr. okraj. šol. nadzornika naj se postavi kako aktualno vprašanje iz pedagoškega sveta v pretres. Tu pa bi bilo dobro, da se določi več referentov kakor tudi koreferentov, katerih naloga bi bila, temeljito in vsestransko, a skupno pretresti dotično snov. Stvar bi bolj vlekla kakor še tako zanimivo sestavljeno poročilo. *)

Prihodnjo točko je tvoril praktični nastop iz računstva. Nalogo je kaj dobro rešil g. tovariš A. Šest iz Cerknice.

O določitvi podrobnega učnega načrta za ponavljalne šole sta poročala gđe. O. Leskovec iz Planine in g. J. Turk iz Dol. Logateca. V debato so posegli gg. P. Šile iz Žirov, T. Schuler z Babnega polja, L. Perko iz Gor. Logateca, F. Juvane iz Cerknice in Iv. Šega iz Dol. Logateca. Obveljal je predlog g. tov. Juvane, da se ta podrobni učni načrt ne smatra nikakor kakor odobren učni načrt, po katerem se je strogo držati učiteljstvu, temveč ta načrt služi le kakor nekako navodilo, oziroma temelj, kjer se lahko še kaj skrči, oziroma razširi.

O stanju okr. učit. knjižnice je poročal v imenu knjižničnega odbora tov. g. J. Turk iz Dol. Logateca. Poročilo priporoča v nakup izvečine dosedanje naročitve poleg manjših izprememb. Iz računskega zaključka je razvidno, da je bilo dohodkov 520 K in stroškov 498.47 K, preostanka torej 21.53 K.

V stalni odbor so bili voljeni z vzklikom dosednji člani, namreč: gg. J. Benedek iz Planine, H. Likar iz Grahovega, P. Repič z Unca, Iv. Šega in Jos. Turk iz Dol. Logateca. V knjižnični odbor pa: gđe. E. Pehani, gg. Al. Pin, Iv. Šega, Jos. Turk iz Dol. Logateca in L. Punčuh iz Gor. Logateca.

Samostalni predlog je bil le eden. Tov. g. Davorin Tratnik iz Godoviča je predlagal, da naj se kupuje nekaj let za ves prispevek za okraj. učit. knjižnico le pedagoška dela, opuste naj se pa vse druge znanstvene publikacije toliko časa, da se popolni pedagoška literatura v knjižnici. — Debate so se udeležili: contra L. Perko, Iv. Šega in J. Turk — pro pa M. Kabaj iz Hotedršice in predlagatelj. Predlog je bil z veliko večino odklonjen.

Po odpeti himni je bila konferencija oficijalno sklenjena in pričela se je druga — želodčna konferencija pri g. de Sehiavi. Ta konferencija se je izvršila popolnoma tiho — brez besednega kajenja, zakaj Stvarnik sam je postal toliko prozaičen, da nam je poslal rajši svoj mokri blagoslov v podobi debelih deževnih kapelj — misleč si: besede niso dejanja. —

Nekaj nas je presenetilo pri tej konferenciji. Naš finančni minister brez „portfelja“ v osebi g. c. kr. okr. šol. nadzornika nam je izplačal potnino po novem ukazu. Vsak konferenčar je dobil povrnjeno vozno pot do najbližje žel. postaje, od tu dalje vožnjo po železnici do Rakeka, a potem zopet vožnjo do Cerknice, in ravno tako nazaj. Prejšnja leta smo dobivali pa zaračunjeno oddaljo po kilometrih od stališča do kraja konferencije. Razlika torej pri mnogih precejšnja. Okrajšujejo nas vedno bolj, in čudno, da le pri ubogemu učiteljstvu tako vsestransko hranijo.

*) To je seveda subjektivno mnenje našega poročevalca. Mogoče je, da so drugi drugega mnenja. Nam se zdi, da so naša uradna zborovanja silno šablonska in da so se v mnogih pogledih že preživela. Vse je preveč slovesno-uradno, zato je mrtvo! Uredn.